

**МАТЕРІАЛИ ДРУКУЮТЬСЯ
УКРАЇНСЬКОЮ, АНГЛІЙСЬКОЮ ТА
ПОЛЬСЬКОЮ МОВАМИ**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

*III Всеукраїнської
науково-практичної конференції
викладачів та фахівців-практиків*

ОХОРОНА ПРАЦІ: ОСВІТА І ПРАКТИКА

та

*XIII Всеукраїнської
науково-практичної конференції
курсантів, студентів, аспірантів та
ад'юнктів*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Львів – 2023

Голова:	ПОПОВИЧ Василь – т.в.о. проректора з науково-дослідної роботи Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (ЛДУ БЖД), доктор технічних наук, професор АЗЮКОВСЬКИЙ Олександр – ректор Національного технічного університету "Дніпровська політехніка" (НТУ «ДП»), кандидат технічних наук, професор.
Заступники голови:	ДАШКОВСЬКА Олена – старший науковий співробітник відділу науково-методичного забезпечення підвищення якості освіти, Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України, кандидат хімічних наук, доцент; МАТВІЙЧУК Дмитро – головний редактор ТОВ «Редакція журналу «Охорона праці»; МЕНЬШИКОВА Ольга – заступник начальника навчально-наукового інституту цивільного захисту ЛДУБЖД, кандидат фізико-математичних наук, доцент
Члени оргкомітету:	БЄЛКОВ Анатолій – завідувач кафедри безпеки життєдіяльності, Державний вищий навчальний заклад «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», доктор технічних наук, професор; ГОЛІНЬКО Василь – завідувач кафедри охорони праці та цивільної безпеки, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» (НТУ «ДП»), доктор технічних наук, професор; ГОРНОСТАЙ Орислава – доцент кафедри промислової безпеки та охорони праці, ЛДУБЖД, кандидат технічних наук, доцент; ІЛЬЧИШИН Ярослав – викладач кафедри промислової безпеки та охорони праці, ЛДУБЖД, кандидат педагогічних наук; КОБИЛКІН Дмитро – голова ради молодих вчених ЛДУ БЖД, кандидат технічних наук; МАРИЧ Володимир – старший викладач кафедри промислової безпеки та охорони праці, ЛДУБЖД, кандидат технічних наук; МІРУС Олександр – завідувач кафедри промислової безпеки та охорони праці, ЛДУБЖД, кандидат хімічних наук, доцент; НАГУРСЬКИЙ Олег – завідувач кафедри цивільної безпеки, Національний університет «Львівська політехніка», доктор технічних наук, професор; СТАНІСЛАВЧУК Оксана – доцент кафедри промислової безпеки та охорони праці, ЛДУБЖД, кандидат технічних наук, доцент; ТЕЛЕГІНА Галина – доцент кафедри промислової безпеки та охорони праці, ЛДУБЖД, кандидат медичних наук, доцент; ФЕДОРЧУК-МОРОЗ Валентина – завідувач кафедри цивільної безпеки, Луцький національний технічний університет, кандидат технічних наук, доцент; ЧЕБЕРЯЧКО Сергій – професор кафедри охорони праці та цивільної безпеки, НТУ «ДП», доктор технічних наук, професор; ЯВОРСЬКА Олена – професор кафедри охорони праці та цивільної безпеки, НТУ «ДП», кандидат технічних наук, доцент; ЯРЕМКО Зіновій – завідувач кафедри безпеки життєдіяльності, Львівський національний університет ім. І.Франка, доктор хімічних наук, професор. РАДА КУРСАНТСЬКОГО ТА СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЛДУ БЖД

<p>ОРГАНІЗАТОРИ</p> <p>ВИДАВЕЦЬ</p> <p>Друк на різнографі</p> <p>Технічний редактор та відповідальний за друк</p> <p>АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:</p> <p>Контактні телефони:</p>	<p>Львівський державний університет безпеки життєдіяльності Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» Інститут модернізації змісту освіти МОН України Науково-виробничий журнал «Охорона праці» Львівський національний університет імені Івана Франка Національний університет «Львівська політехніка» Луцький національний технічний університет</p> <p>Львівський державний університет безпеки життєдіяльності</p> <p>Назарій ПЕТРОЛЮК</p> <p>Орислава ГОРНОСТАЙ Оксана СТАНІСЛАВЧУК</p> <p>ЛДУ БЖД, вул. Клепарівська, 35, м. Львів, 79007</p> <p>(032) 233-24-79, тел/факс 233-00-88</p>
<p>Охорона праці: освіта і практика. Проблеми та перспективи розвитку охорони праці: 36. наук. праць III Всеукраїнської науково-практичної конференції викладачів та фахівців-практиків та XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів, студентів, аспірантів та ад'юнктів. – Львів: ЛДУ БЖД, 2023. – 243 с.</p> <p>Збірник сформовано за науковими матеріалами III Всеукраїнської науково-практичної конференції викладачів та фахівців-практиків «Охорона праці: освіта і практика» та XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів, студентів, аспірантів та ад'юнктів «Проблеми та перспективи розвитку охорони праці».</p> <p>Збірник містить матеріали таких тематичних секцій:</p> <p>Секція 1. „ОХОРОНА ПРАЦІ: ОСВІТА І ПРАКТИКА Перспективи розвитку напряму “Охорона праці” в сфері освіти. Інтерактивні методи навчання при викладанні дисциплін за напрямом «Охорона праці». Формування ризик-орієнтованого мислення у здобувачів освіти та у працівників підприємств системи управління охороною праці. Оцінка ризиків. Практичний досвід з охорони праці на підприємствах.</p> <p>Секція 2. „ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОХОРОНИ ПРАЦІ ” Стан і перспективи удосконалення системи управління та нагляду за охороною праці і промисловою безпекою. Профілактика виробничого травматизму. Технології контролю і захисту від шкідливих і небезпечних виробничих та екологічних чинників. Забезпечення безпеки і гігієни праці у підрозділах силових та спеціальних структур. Новітні інформаційні технології як інструмент підвищення рівня промислової безпеки. Культура та психологія праці.</p> <p style="text-align: right;">© ЛДУ БЖД, 2023</p>	
<p>Здано в набір 24.04.2021. Підписано до друку 09.05.2022. Формат 60x84^{1/3}. Папір офсетний. Ум. друк. арк. 15,2. Гарнітура Times New Roman. Друк на різнографі. Наклад: 100 прим. Друк: ЛДУ БЖД вул. Клепарівська, 35, м. Львів, 79007. ldubzh.lviv@mns.gov.ua</p>	<p>За точність наведених фактів, економіко-статистичних та інших даних, а також за використання відомостей, що не рекомендовані до відкритої публікації, відповідальність несуть автори опублікованих матеріалів. При передрукуванні матеріалів посилання на збірник обов'язкове.</p>

УДК 159.9.072

ПРОФІЛАКТИКА СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Хмарна Лілія

Яремко Р. Я., к.психол.н., викладач кафедри практичної психології та педагогіки

Львівський державний університеті безпеки життєдіяльності

Події, які відбуваються в нашій державі, свідчать про те, що кожен має бути готовим до того, що в будь-який момент може опинитись в непередбачуваній, екстремальній та кризовій ситуації. У зв'язку з такими умовами людина піддається значному впливу стресфакторів, наслідками яких можуть бути стресові розлади, психічна травма, а в подальшому і розвиток посттравматичних стресових розладів та прояви суїцидальної поведінки. Деякі здобувачі вищої освіти самостійно можуть подолати наслідки, викликані такими факторами, а інші не здатні цього зробити і відповідно вони потребують допомоги психологів та інших спеціалістів. Практика ж свідчить, що елементарні психологічні знання психологічних явищ, з якими в небезпечній обстановці може зіткнутись кожен, дозволить підготуватися до них психологічно.

Суїцид (англ. suicide) - це добровільне самогубство, коли людина свідомо та намірено завершує своє життя. Це може бути результатом різних причин, таких як психічні порушення, надмірний стрес, втрата близької людини або надії на майбутнє. Суїцид є серйозною проблемою громадського здоров'я, і його запобігання вимагає співпраці між багатьма різними секторами суспільства, включаючи охорону здоров'я, освіту, правоохоронні органи та релігійні організації [1].

За кожним випадком суїциду стоїть особиста трагедія, катастрофа, безвихідь, коли страх перед життям перемагає страх смерті. Аналіз матеріалів кримінальних справ та перевірок обставин причин самогубства показує, що зазвичай усі самогубства, у більшості в неповнолітніх та здобувачів ЗВО пов'язано з сімейними конфліктами та неблагополуччям, страхом насильства з боку дорослих, нетактовною поведінкою окремих педагогів, конфліктами та байдужістю оточуючих.

Найбільше самогубств реєструється навесні, коли людські нещастя переважають з контрастом цвітінням навколишньої природи. Тьмяні фарби зими певною мірою гармоніюють із душевною пригніченістю, але між похмурими переживаннями «Я» та яскравими днями весни виникає явний контраст. Історично неврози навесні ототожнювалися з давніми святкуваннями сівби, що супро-

воджувалися веселощами і радістю. Різка невідповідність весняного світу, що радіє, і відчайдушного стану душі може провокувати самогубства. Як писав американський поет Томас Елліот, «квітень — найжорстокіший місяць». Рівень суїцидів у квітні вищий приблизно на 120%, ніж середньорічний.

Суїциди частішають під час різдвяних свят. Засмучені сім'ями, що розпалися, смертями, нестерпною самотністю, соціальними чи економічними невдачами, люди виявляють, що «щасливий сезон» не приносить очікуваної радості. У розпачі вони можуть вирішити накласти на себе руки.

Для деяких людей акт суїциду може бути спробою повторного народження. «Американський Журнал пастирської психології» присвятив цілий номер темі «Різдво та суїцид». У ньому один із психіатрів провів аналіз, як деякі з його суїцидальних пацієнтів ототожнювали себе з немовлям Ісусом та Христом Спасителем, яке померло для того, щоб віруючі могли мати вічне життя. Через це - Різдво є чудовою можливістю прояву особливого «святкового синдрому», для якого характерне бажане воскресіння, нового народження, як це сталося з Ісусом, та чудового вирішення життєвих проблем [2].

Отже, для вироблення антисуїцидальних особистісних характеристик необхідно:

1. Прагнути завжди акцентувати все позитивне та благополучне;
2. Постійне спілкування зі здобувачем вищої освіти, не залишати його на самоті;
3. Заохочувати до впевненості у власних силах та життєвих ресурсах;
4. Пробуджувати життєлюбство та віру в себе;
5. Висловлювати співчуття, виявляти підтримку та розуміння;
6. Вести постійне спостереження за станом та поведінкою студента, дослідити його взаємини з однолітками та дорослими людьми.

Для повного використання ресурсів системи психолого-педагогічної профілактики вирішенні актуальних завдань :

- здійснювати пошук та апробацію форм ефективної взаємодії куратора, батьків, педагога, психолога в освітній установі;
- використовувати у виховному процесі методи роботи з ціннісно-смысловими орієнтаціями студентів; міжособистісного спілкування; безконфліктної взаємодії; самостійності; методи розвитку критичного мислення, протистояння негативним соціальним впливам.

Профілактика суїцидальної поведінки у здобувачів вищої освіти здійснюється на основі залучання до дій психолога й педагога, куратора та адміністрації закладу освіти.

Адміністрація:

- проведення педагогічних консиліумів з випадків виявлення студентів, схильних до ризику розвитку суїцидальної поведінки;
- організація навчання пед. колективу;
- організація батьківського всенавчання.

Куратори груп, викладач:

- виявлення проблемних студентів;
- надання підтримки;
- звернення уваги батьків на прояви відхилень у поведінці;
- звернення уваги адміністрації технікуму;
- проведення тематичного класного годинника.

Педагог й психолог:

- профілактика дезадаптації студентів до умов навчання;
- профілактична робота із студентами;
- виявлення студентів групи суїцидального ризику;
- надання психологічної допомоги студентам, батькам;
- напрямок до фахівців;
- навчання пед колективу [2].

Система роботи з профілактики суїциду має містити 7 компонентів:

1. Психологічна просвіта педагогів, батьків, учнів:

2. Створення позитивного психологічного клімату в закладі вищої освіти й сім'ї - залучення здобувачів до громадської діяльності (спортивні змагання, клуби, товариства тощо), культурно-виховних заходів, які сприяють формуванню позитивних громадянських, естетичних почуттів, духовності студентів і педагогів.

3. Психологічна та педагогічна діагностика суїцидальних тенденцій: у процесі спостереження – звернення уваги педагогів на фактори ризику: спадковість; вербальна і фізична агресія; висока конфліктність у спілкуванні; прагнення до домінування або орієнтація на залежність; ізоляція або неприйняття однолітками; різкі зміни в поведінці; низький або високий IQ; неадекватна самооцінка; несприятливе сімейне оточення; психотравматичні події (смерть близької людини, міжособистісний конфлікт, поганий вчинок, погані стосунки у сім'ї тощо); алкоголізм і наркоманія, асоціальний спосіб життя; виявлення ознак емоційних порушень – втрата апетиту або імпульсивне ненажерство, безсоння або підвищення сонливості впродовж останніх декількох днів; часті скарги на соматичні хвороби; незвичне неохайне ставлення до своєї зовнішності; постійне почуття самотності, непотрібності або суму; нудьга у звичайному оточенні або під час виконання роботи, яка раніше подобалася; втеча від контактів або ізоляція від друзів і сім'ї; порушення уваги із зниженням якості роботи; занурення у роздуми про смерть; відсутність планів на майбутнє; раптові напади гніву, навіть через дрібниці; використання спеціальних психодіагностичних методик:

4. Психолого-педагогічна корекція суїцидальних тенденцій: навчання технік керування емоціями, зняття м'язового й емоційного напруження; навчання конструктивних поведінкових реакцій у проблемних ситуаціях (тренінг проблемно-вирішальної поведінки (Д.Романовська);

5. Розвиток позитивної самооцінки цінності особистості, її соціального статусу в групі, тренінги особистісного зростання; консультативна робота з ба-

тьками, педагогами, учнями, спрямована на зняття факторів, що спонукають чи провокують суїцид.

6. Систематичний контроль і врахування динаміки змін в особистості та поведінці студента - постійний моніторинг ознак, тенденцій, ризиків суїцидальної поведінки на всіх етапах роботи психолога.

7. При потребі – переадресування суїцидальної справи спеціалістам медичного профілю - рекомендація відвідати психотерапевта, психіатра [3].

Отже, цілеспрямовано організована робота дозволить здійснювати соціальну та психологічний захист здобувачів вищої освіти, знизити кількість студентів з відхиленою поведінкою та уникнути суїцидальних спроб. Також дозволить продумано планувати готовність діяти у гострих кризових умовах, ситуаціях, періодах подолання наслідків ситуацій кризи, пост кризового супроводу.

Список використаних джерел:

1. Грет С. А., Яремко Р. Я. Психологічний супровід військовослужбовців з відхиленою поведінкою. Альманах науки. 2021. №5 (50). С. 30–33.
2. Павлова Т. С. - Діагностика ризику суїцидальної поведінки підлітків у освітніх установах // Сучасна зарубіжна психологія – 2013 р. - № 4. – 379-91 3.
3. Рибалка В. В. Психологічна профілактика суїцидальних тенденцій в учнівської молоді: Методичні рекомендації / В.В. Рибалка– К.: ІПППО АПН України, 2007. – 68 с. 4